

Urfa Dağlarında Gezer Bir Ceylan

Nihat BOYDAŞ*

Çözümü, gönlümü, göğsümü doğuda, Doğu Anadolu'da açtım. Narin ve çömez bir ilkokul öğretmeni olarak, isteyerek atandığım Mardin'de; yılanı bol topraklarda başladım meslek hayatıma. Yarım asra yakın, uzun bir zaman diliminden sonra gene o topraklarda, o coğrafyada, Urfa'da noktalandım. Yarım asır bir insan hayatında uzun, bir milletin tarihinde kısa bir süre sayılır. Bu zaman zarfında, ara sıra yüzüme ayna gibi tutulan sarı kartlara hiç de aldırış etmedim. Tahmin edileceği gibi, elimin değil, dilimin belasını çektim ve de çekiyorum. Nihayet hiç de hazır olmadığım, beklemediğim bir sırada, tabir caizse, kırmızı kartla yüz yüze geldim. Zaman denilen zalim hakem tarafından oyun dışına atıldım. Bana kalsa iyi bir oyuncu idim, bu oyunu kurallarına uygun oynadığıma inanmak üzereydim. Ne dermiş bilenler, görenler; tandır tava geldi, hamur tükendi; her iş yoluna girdi ömür tükendi. Çağdaş şairlerimizden Abdülkadir Budak dostumuz benim durumuma düşenler için yazmış Kapı şiiirini:

Gizlerimle öleceğim söküp atacaklar beni
Kapıların metal olanları moda şimdi
Dökülen boyalarım yaralarımı açığa çıkarınca
Dediler ki, senin de işin bitti

Sıradan bir kapıya beni eş tutanlar yanıldı
Ahşap gövdeme bakarak, ah bu metal çağında
Ev sahipleri değişti, değişti isimlikler
Yeni çiviler çaktılar eski yaralarımıza

Büyük düşünür, göğsü geniş Eflatun'un tanrı mesleği olarak nitelediği öğretmenlik denilen bu çileli mesleği, ben kendi isteğimle seçmedim. Bana kalsa, ben de Cemalettın Afgani gibi;

Cehalet mültezem
Kesb-i kemal cünhamız bizim

* Prof. Dr. Emekli Öğretim Üyesi, e-posta: nboydas@gazi.edu.tr

Ya rabbi cürm-i tahsil-i ilimden
Tövbeler olsun!
derdim.

Ya da,
İhtiyarımla acep ben hiç olur muydum tabib
Ger bileydim âlemin bunca devasız derdini.

Cennet mekân pederimiz Kambur Hacı Reşit, bir horanta eksilsin diye attı beni baba ocağından. Ne yapsın fakir on beş horantayı doyuracak ekmeği aşı mı vardı? İşte böylece öğretmenlik mesleğinin ilk basamağına bastık. Böyle kötümser halet-i ruhiye kuyusundan çıkmaya çalışırken merhum meslektaşımız Namdar Rahmi Karatay (1895-1953) hocamızın pişmaniyesi (peşmaniyesi) düşer aklıma. Neymiş efendim mazeret terazisinin tartamayaacağı sıklet yokmuş!

Bilmem ki ne olmaktadır senin gayen maksadın
Fare gibi kitaplar arasında yaşadın
Ne dans ettin ne eğlendin ne sevdin kız kadın
Kim dedi be hey serseri gençliğine kıy diye
Geçti Bor'un pazarı sür eşeğini Niğde'ye

İnsanın dördüncü dizeyi, maazallah "Kim dedi be hey serseri git de profesör ol diye" diyesi geliyor. Ama demeyeceğim. Wolfgang Amadeus Mozart'a bestelerinin en güzel kısımları nereleridir diye sormuşlar o da –No music (susmalar) diye cevap vermiş. Biz de susalım! Geçelim bu sızlanmaları. Ne de olsa arz-ı mekâna atfedilen, yakışan feryad edebi sukuttur. Hele hele insan müteşair yaratılışlı ise kolay mı susmak?

Bu Yunus'a dediler
Artık eksik söyleme
Ya niçin söylemesin
Tutuşup da yansın mı?

Ey benim ruhum! Şiirini meydana getiren, beyaz kâğıt üstüne çiviler gibi çaktığın kelimeler değil, aralarında kalan boşluklardır, susmalardır. Ben-deniz Azerbaycan şehidi Çomu Mahmud'un torunu ele benzemedik, elden ayrık ve de salhorde çedik böyle yaratılmışım, böyle yoğrulmuşum. Aslına bakarsanız elden ayrık yaratılmış olmaktan kendi hesabıma pek de şikâyetçi değilim. Üstat Rüştü Şardağ (1916-1994) naziri, manendi olmayanlar için dillerde dolaşan güfteyi yazmadı mı? Ru-be-ru tanımak mutluluğuna eriştiğim Şardağ bu güfteyi yazarken nereden etkilenmişti acaba?

Hezar gıpta o devr-i kadim efendisine
Ne kendi kimseye benzer, ne kimse kendisine

İki ünlü şairimiz Yahya Kemal Beyatlı ve Süleyman Nazif, dil dile vererek, İbn-ül-Emin gibi koca bir maarif sandığını ancak böyle anlatabilmişler.

Bilenler bilir ve de acı çekerler. Diyorlar ki, tebessüm zarif, kakhaha vurdumduymazlık, ama hüznün asildir, Yusuf soyludur. Neyse bu denli divertimentoları meraklısına bırakıp, terk edip, sadede gelelim. Terk ehline cihanda saadet varmış. Meslek hayatımı doğuda Urfa'da yarı hacı olarak noktaladığımı anlatıyordum. ÖSYM temsilcisi olarak gittiğim Urfa'da bana tahsis edilen misafirhanede uzanmış istirahat ediyordum. Telefonun zili istirahatıma acı bir çığlık gibi düştü. Aşağıdaki görevli,

- Hocam misafiriniz var! diyordu. Kendi kendime *sokranarak* giyindim. Acaaba kimdi misafirim? Ayrıca misafir olan bendim. Aşağıdaki görevli ziyaretçiniz var demeliydi. Kim olabilirdi bu misafir veya ziyaretçi? Her kimse Urfa'ya geldiğimi nasıl ve nerden duymuştu. Yıllar önce beraber çalıştığımız, zamanla unuttuğum bir arkadaş olabilir miydi? Aşağıya indim ve görevliye isteksiz ve duygusuz bir sesle,
- Kim arıyor beni? diye sordum. Şu karşıdan gelen hanım, dedi. Dönüp baktım uzun boylu reyhan dalı gibi zarif vücutlu, blue-jeanlı bir yaratık gülererek bana doğru geliyordu. Saçları atkuyruğu şeklinde, sağ ayağının bileklerinde, tam aşıl kemiğinin üstünde, mavi renkli halhaller, yüksek topuklu ayakkabılarının çıkardığı tak-tuk'lara bir oktav aşağıdan tempo tutuyordu. Mahcup ve masum bir tebessümle yaklaşip elini uzattı,
- Hoş geldiniz hocam! dedi.
- Çocuk benim adım Nihat Boydaş, beni mi arıyorsunuz?
- Evet, hocam, sizi arıyorum. Aklımdan sorular resmigeçit yapmaya başladılar. Bilirsiniz hocalar soru sormaya bayılırlar. Sanki kendileri cevaplarını biliyorlarmış gibi. Söz bu defa fazla soru sormayacaktım. Ömrümde ilk defa Urfa gibi bir yerde güzel, zarif bir hanımla ser-azad bir zaman geçirecektim. Genç kızın boyuna, posuna, endamına hayretle baktım. Gerçekten güzeldi. Levni'nin minyatüründen çerçeveyi kırarak çıkmışa benziyordu. Kimdi bu kızcağz, beni nerden nasıl tanıyordu? Hafızamın geçmişini yokladım, ben böyle bir insanı tanıımıyordum. Nedamet denilen nemrut, hayf, boğazımı sıkıyordu. Sonucu merak ederek, istemeye istemeye;
- Buyurun! dedim.
- Size burada ev sahipliği yapacağım, benim misafirimsiniz! Ve ardından ekledi, Urfa'yı biliyor musunuz, daha evvel hiç geldiniz mi?
- Hayır?
- Nereleri görmek istersiniz?
- Bir göl varmış, içinde odunlar yüzermiş! Çocuk öncelikle orayı görmek istiyorum.
- Hocam o gölde yüzenler odun değil balık! Buyurun arabam kapıda! Dışarı çıkıp arabasına bindik. İbrahim Tatlıses'in koramı çok sağlam iniş-çıkışlarıyla çınlayan sesini dinleyerek, bir lokantada kebab yedik. Kasada

oturan Urfalı delikanlı sürekli bana bakıyor, tatlı ve yöresel bir Türkçe ile garsonlara emirler veriyordu. Doğuda çalıştığım yıllarda Urfa'ya birkaç defa gitmişim ve gezmişim. Ama Urfa'yı daha önce hiç görmedim diye yalan söylemişim. Ne olmuş yani, Nemrut'un ateşine mi atacaklardı? Söylemeye dilim varmıyor ama ol Halik'in öyle kulları var ki insanlar kavga etsinler, kafa-göz yarsınlar, sonra bunu gelsinler hem de para kazanayım diye beklerler. Ol Halik'in öyle kulları var ki gözleri kapıda hasta beklerler. Öyle meslekler var ki, onların kitabı iş, peygamberleri paradır. Benim mesleğim bana bunların aksini yapmamı söylüyordu, dahası sokakta kavga eden iki insandan beni sorumlu tutuyordu. Küçük bir yalan söylemişim, ne yani kıyamet mi kopmuştu? Sanki şeytan bu küçük yalanının kulağından tutmuş, balıklı gölün kenarında beni bekliyordu. Rıza Tevfik Bölükbaşı'nın nadim ve mağmum ruhundan özür dileyerek nazire koştum.

Yalanı men etme o şimdi hüner
İçimde tutuşan meşale söner
Özrüm var doğru söyleyemem hocam!

Kafiye ve ölçüyü tutturmaya çalışırken bir gümüşçü dükkânına girdiğimizi fark ettim. Genç kız arabasına asmak için gümüş bir püsküle müşteri oldu. Anlaşamadılar. Sonunda satıcıyla pazarlık tavlansı oynamaktan vazgeçti. O arkasını döner dönmez, gümüş püskülü satın alıp cebime koydum. Bedes-tenin girişinde, –Çocuk şunu al dedim. Paketi uzattım. –Bana mı aldınız hocam! dedi. Ve beni boylu boyunca kucakladı. Uzun boyunun yarısını biraz geçen yükseklikten başımı uzatıp çevreye baktım. Sanki bütün Urfa bana bakıyordu. Oysa bana değil kıza bakmaları gerekmez miydi? Hayır, hayır herkes şaşkınlıkla, belki de acıyarak, hayretle bana bakıyorlardı. Sanki şöyle demeye getiriyorlardı; –Zavallı adam, *salhorde çedik* senin bu kızla işin ne? Sen git kuşe-i uzletinde çubuklu pijamanı giy de evinde otur. Eminim böyle diyorlardı. Derhal savunmaya geçtim. Sakalı, matkabı bir kenara koyup şöyle hayal kurdum. Sakalım her gün uzuyor, başımdaki saçlar her gün dökülüyordu. İkisini yer değiştirsem, yani başımı koparmadan alt-üst etsem, edebilsem uzayan sakalımı ensemde toplar gençleşir, entel bir sanatçı görünüşüne kavuşurdum. Bakalım o zaman ne diyeceklerdi. Ve bu defa ben ona, yalvarsam;

Kametim lâm oldu gamdan
Ey elif kamet!
Sarılsa bir elif lam ile
Nola? desem,
Lâ! diyecekti!

Balıklı Göl'ün kenarında balıkların refakatinde dolaştık. Onu gözlerimle dinliyor, bir yandan da duvardaki ayet-i kerimeyi sökmeye çalışıyordum. “Ey

ateş, İbrahim'e (ebu-rahm) karşı soğuk ol, selamet ol dedik.¹ Bu eski yazıları okuyup -yazdığım için bana söylenmedik söz kalmadı. İlginçtir ve ne acıdır ki yalnız Recep Bilginer(1922-2005)'den, Simavna Kadısı'nın yoldaşından, aferin alabildim! Kapalı çarşıda doğ un un renk düşkünlüğünü anlatan, yükte ve pahada hafif hediyelik eşya aldık. Uslu bir çocuk gibi hep arkasından yürüyordum. Ne olmuş yani, gülün arkası da gül değil mi? Akşamüstü Balıklı Göl'e nazır bir lokantaya geldik. Eski bir Urfa evini restore etmişler, sıra geceleri yapıyor. Öteki meslektaşlarımın yanında yer bulup oturduk. Hanende ve sazendeler, Urfa dağlarında gezen yaralı bir ceylanın hüznü türküsünü söylüyorlar. Bu hicaz türkünün arka yapısını oluşturan, hayret, ayrılık ve ölüm, oldum olası beni çarpar.

Urfa Dağlarında gezer bir ceylan
Yavrusunu kaybetmiş ağlıyor yaman

Gezme ceylan bu dağlarda seni avlarlar
Anandan babandan, yardan ayrı koyarlar.

Urfa'ya birlikte geldiğimiz meslektaşlarım, benim sormaya cesaret edemediğim, kıyamadığım soruları sormaya başladılar. Kimin nesi, kimin neşesi, nerde, nasıl buldun? Kim bu kız? Sorular yağmur gibi yağıyor başıma. Bütün soruların altına bir yekün çizgisi çekip, paydasına;

– Bilmiyorum!

Paydasını yapıstırıp ağızlarının payını verdim. Bu defa ben genç kıza dönüp, yek darptan,

– Sahi sen kimsin çocuk?

– Aşk olsun hocam ben sizin bölümde yüksek lisans öğrencisi değil miyim?

– Ama ben seni tanımıyorum, daha önce hiç görüşmedik!

– Ben sizi tanıyorum. Urfa'ya geleceğinizi telefonla bildirdiler. Dediler ki hocanın ağzı ozan ağızıdır, seni kandırabilir, ama korkma biz ona kurtağzı bağlattık. Affedersiniz hocam, kurtağzı nasıl ve niçin bağlanır? Güldüm. Çocukluğumda çobanlık yaparken rahmetli Mevlüt Hoca'nın nasıl kurtağzı bağladığını anlattım. Anlattım anlatmasına ama gel de bana sor! Demek vicdansız arkadaşlarım sonunda bunu da yapmışlar! Urfa'da bile bize rahat yok! Arkadaşlarımın kahkahalarını, kızcağzın şaşkınlığını görmeliydiniz.

Akşam karanlığı çökerken lokantadan çıktık. Bir müzik evinin önünden geçerken birkaç adım ötede rahmetli Kazancı Bedih'i gördüm. Ellerini arkasına kavuşturmuş yavaş yavaş yürüyordu. Siz hiç, sizin tanıdığınız ama sizi ta-

Erdem

262

63
2012

Nihat BOYDAŞ

nımayan bir ünlü sanatçıyla konuştunuz mu? Hızla yürüyüp koluna sarıldım.

- Keke öldürdün, mahvettin, kırıp geçirdin bizi. Şu müzik evinden birkaç kaset seç de, hatıran olarak alayım. Gülerek geri döndü müzik evine girdik. İki kaset seçti. Birisini kasetçalara koyup dinlemeye başladık. Gırtlaktan gelen, boğuk, vibrasyonları çok düzgün, güngörmüş yorgun bir sesle söylüyordu kazancı Bedih.

Sunar bir cam-ı memlü bin tehi peymaneden sonra
Felek ehl-i dili şadededer amma neden sonra!